

Planprogram

Rullering av kommunedelplan klima, energi og miljø.
17.02.23

Innhold

Innledning.....	3
Rammer for planprosessen	3
Formål med planarbeidet.....	3
Føringer	4
Overordnede planer	5
Status og utredningsbehov.....	5
Kommunedelplan for klima energi og miljø 2018-2022.....	5
Lokal status og utfordringer for klimaarbeidet	5
Slik blir planarbeidet:	8
Den nye kommunedelplanen:	8
Medvirkning og organisering.....	8
Vurdering av alternativer og behov for utredning.	9
Hvilke innspill ønsker vi nå?	9
Tidsplan	10

Innledning

Alta kommune har en kommunedelplan som ble vedtatt i 2017, den er gjeldene for årene 2018-2022. I kommunal planstrategi for Alta 2021-2023, vedtatt 15.02.22 av kommunestyret, ble det bestemt oppstart av revisjon kommunedelplan klima, energi og miljø våren 2023.

Rammer for planprosessen

Alta kommunes arbeid med klima- og energiplan er hjemlet i plan- og bygningsloven. Arbeidet med denne planen vil følge plan- og bygningslovens krav for prosess, medvirkning og innhold. For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlig virkninger for miljø og samfunn skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et eget planprogram som grunnlag for planarbeidet, jmfør plan- og bygningsloven § 4-1 planprogram. Ifølge plan- og bygningsloven skal planprogrammet gjøre rede for:

- Formålet med planarbeidet
- Planprosessen med frister og deltakelse
- Opplegg for medvirkning
- Behov for utredninger

Formål med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er å lage en ny klima- og energiplan for Alta kommune for perioden 2023 – 2030. Planarbeidet og bruk av planen skal resultere i at Alta kommune får lavere utslipp av klimagasser, redusert energibruk og en større andel av fornybar energi. Denne planen skal beskrive føringer og rammebetingelser for kommunens klimapolitikk; energiforbruk og klimagassutslipp i Alta, klimatilpasning, mål og strategier. Med aktiv bruk av planen skal vi i Alta bidra til å nå Norges klimamålsetninger om 55% utslippsreduksjon innen 2030.

Planen skal omfatte kommunens rolle som myndighet og samfunnsutvikler med ansvar for planlegging, tjenesteyting, innkjøper, eiendomsforvalter mm. Planen skal gjelde for perioden 2023-2035.

Som tidligere plan skal også denne planen ha en handlingsdel som rulleres årlig. Dette løses ved bruk av klimabudsjett modulen i kommunens økonomistyringssystem. Klimabudsjettet skal inneholde de konkrete tiltakene som er planlagt og presenteres sammen med kommunens øvrige budsjett.

Føringer

Internasjonale rammer og føringer

FNs bærekraftsmål

FN's bærekraftsmål er de overordnede målene for bærekraftig utvikling. Norge skal sammen med resten av verden samarbeide om å oppfylle disse. Flere av bærekraftsmålene er av betydning for klimaarbeidet slik at vi må ta hensyn til disse i det videre arbeidet.

Parisavtalen

I Parisavtalen er man enige om at utslippskutt skal skje «så raskt som mulig», og at verden skal bli «klimanøytral» i løpet av siste halvdel av dette århundret. Det betyr at det ikke skal slippes ut mer CO₂ enn det naturen kan ta opp. Nasjonale klimaplaner skal oppdateres hvert femte år – og helst styrkes. De første innmeldte klimaplanene er estimert å begrense oppvarmingen til 2,7-3,7 grader eller mer. Med andre ord må alle land skjerpe klimaplanene og klimatiltakene fremover.

Gjennom klimaavtalen med EU har Norge først forpliktet seg til å redusere utslippene med 50-55% innen 2030.

Nasjonale målsetninger

1990 er oftest benyttet som referanseår i klimapolitikken. Da slapp vi ut klimagasser fra norsk fastland og sokkel tilsvarende 51,7 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Fra 1990 til 2016 har norske klimagassutslipp økt med 3,3 %. Til sammenlikning hadde klimagassutslippene i EU sunket med 22,1 % fra 1990 til 2015 (kilde: SSB). Vår viktigste nasjonale føring er at vi har signert og ratifisert Parisavtalen.

Stortingsmelding nr. 13 (2020-2021), Klimaplan for 2021-2030 presenterer nasjonale klimamål og tiltak. Tiltak med betydning for kommunens klimaplan er blant annet at det fra 2022 blir krav om å kjøpe utslippsfrie person- og varebiler i offentlig sektor, og at utslipp fra nedbygging av myr og annet karbonrikt areal skal kuttes samtidig som CO₂-opptaket i skog skal økes.

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2030 står også klima- og energibruk sentralt. Her står det:

«For å hindre alvorlige klimaendringer må vi i årene som kommer forberede oss på en langsiktig omstilling til et lavutslippssamfunn. Vi må også tilpasse oss effekten av klimaendringer som allerede skjer. Dette krever at vi tar i bruk sterkere virkemidler enn vi har gjort til nå, og at vi sikrer effektiv ressursutnyttelse i areal- og samfunnsutviklingen. Samtidig blir det viktig å legge til rette for økt verdiskaping, næringsutvikling, innovasjon og vekst i nye og grønne næringer. Regjeringen vil fremheve kommunenes og fylkeskommunenes sentrale roller som utviklingsaktør og planmyndighet i arbeidet for et sikkert, vekstkraftig og miljø- og klimavennlig samfunn.»

Også Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging legger føringer for kommunene i planleggingen. Kapittel 3.1 bokstav a – i) inneholder en liste med hva planer som omfatter klima- og energispørsmål bør omfatte. Arbeidet med klima- og energiplan vil følge disse føringene.

Overordnede planer

Kommuneplanens samfunnsdel er den overordnede planen i kommunen. I kommuneplan for Alta 2015-2027 er det mål 21 som er mest relevant for klima og miljø. Samfunnsdelen revideres også nå, revisjon av de to planene bør koordineres slik at klimaplanen får god forankring i samfunnsdelen.

21. Alta vil at aktivitetene våre skal skje innenfor naturens bæreevne, i et rent og trivelig miljø, og med god beredskap for klimaendringer og uønskete hendelser.	a. Arbeide for reduserte klimagassutslipp lokalt gjennom energibesparing og økt bruk av fornybar energi. b. Arbeide for økt miljø- og klimabevisthet, samt rene og trivelige omgivelser der alle tar ansvar. c. Sikre aktiv beredskap og god krisehåndtering.

Status og utredningsbehov

Kommunedelplan for klima energi og miljø 2018-2022.

Kommunedelplan for klima energi og miljø er kommunens viktigste plandokument i klimaarbeidet. Det har årlig blitt utarbeidet en handlingsplan som viser hvilke tiltak som skal gjennomføres. Denne blir årlig revidert og i starten vedtatt i utvalg for tekniske tjenester og miljø. Fra 2021 ble handlingsdelen flyttet til klimabudsjett i Framsikt som er kommunens verktøy for virksomhetsstyring.

I nåværende kommunedelplan ble det vedtatt følgende mål om reduksjon i klimagassutslipp for kommunens virksomhet og for altasamfunnet.

- Mål for altasamfunnet:
 - o 30% reduksjon av utslippene innen 2020. Referanse 1990
 - o Skal også arbeide mot klimanøytralitet i 2050. Nøytralitet nås når utslippene tilsvarer, eller er mindre enn det skogen i Alta binder av CO₂ (Vurdert til å være: 67826 tonn CO₂)
- Mål for kommunens drift:
 - o 15% reduksjon innen 2021. Referanse 2015
 - o Klimanøytral senest innen 2050.

Lokal status og utfordringer for klimaarbeidet

I tiden frem mot 2022 har kommunen gjennomført mange tiltak for å redusere klimagassutslippene, med intensjon om å oppfylle målene som ble vedtatt i 2017. Tiltakene er gjennomført både på den interne driften og som tiltak rettet mot altasamfunnet. Til tross for dette har man ikke oppnådd de ønskede utslippsreduksjonene. Vi må i rulleringen av klimaplanen komme frem til målsetninger som kan hjelpe oss til å treffe tiltak som gjør at klimautslippene reduseres.

I planarbeidet er det hensiktsmessig å beholde todelte mål og regnskap der man skiller intern drift og samfunnet som helhet. For kommunen er det lettest å endre intern drift. Samtidig peker regjeringen på kommunes rolle som pådriver i det grønne skiftet i hele samfunnet. For å synliggjøre endring og hvordan kommunens pådriver rolle løses er det hensiktsmessig å ha egne mål og regnskap for kommunens interne drift.

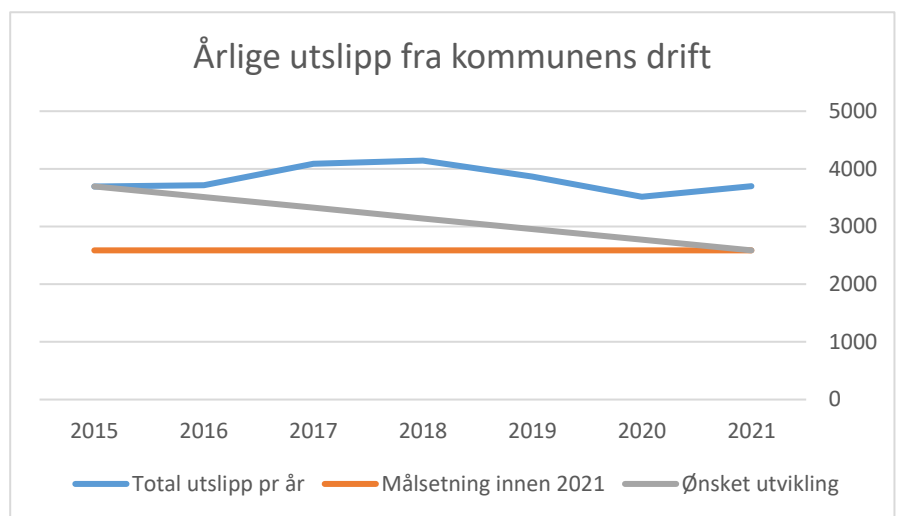
Nye mål med utgangspunkt i nasjonale føringer.

Nye mål må settes med et ambisjonsnivå som reflekterer Norges ambisjoner og forpliktelser i klimaarbeidet. Det er viktig at målene er konkrete, målbare og at vi tar utgangspunkt i datagrunnlag som kan forventes å være ajourført også når vi skal måle måloppnåelse.

Utslipp og målsetninger internt i kommunen

Målsetningen var å redusere utslippene med 15% innen 2021. Det har vi ikke lyktes med til tross for at dette var et forsiktig mål (Figur 1). Manglende inkludering og oppfølging av klimaarbeid i hele administrasjonen er nok en av de viktigste grunnene til dette. For fremtidig klimaarbeid er det vesentlig at hele organisasjonen, med rådmannens ledergruppe som øverste administrative ledelse som pådriver, jobber for å nå klimamålsetningene. Bare slik kan klima få tellende vektning i alle kommunens beslutninger og vedtak. Under følger noen problemstillinger som bør vurderes i rulleringen.

I planperioden ble handlingsplanen lagt inn som klimabudsjett i økonomistyringssystemet Framsikt. Dette gir muligheter som i dag ikke er tatt i bruk. Dette kan gjøres ved at det utarbeides egne klimaregnskap og målsetninger for de ulike virksomhetene og evt. avdelingene. I planarbeidet skal vi undersøke hvordan Framsikts løsning for klimabudsjett kan utnyttes for å nå målene på best mulig måte og hvordan hele organisasjonen kan inkluderes i dette.

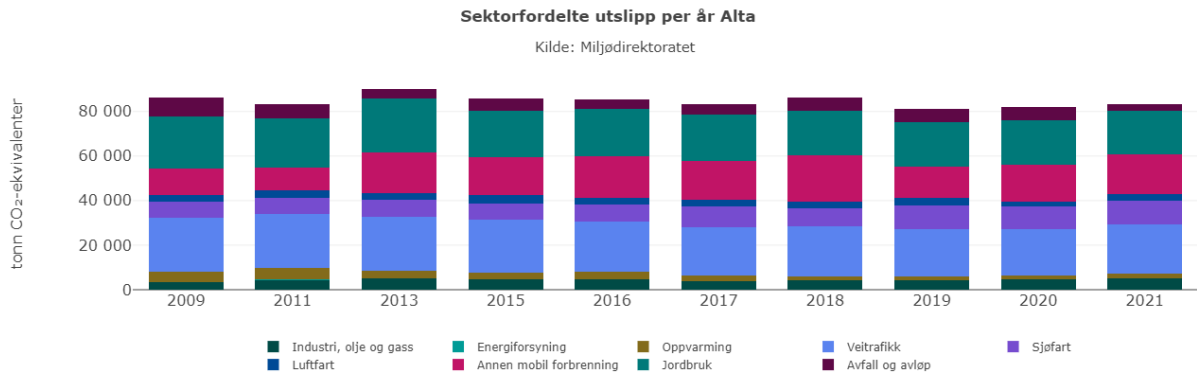

Figur 1 Utviklingen i utslipp fra kommunens virksomhet.

I arbeidet med kommunedelplanen bør vi også vurdere om man i kommunen kan kreve at klimaeffekten av alle vedtak skal vurderes som en del av saksbehandlingen.

Utslipp og målsetninger i Altasamfunnet

Figur 2 viser altasamfunnets utslipp fra 2009 til 2020. For Altasamfunnet er det miljødirektoratet som lager statistikken. Den går tilbake til 2009 ikke 1990 som ofte brukes som referanse. Vi bør derfor vurdere å bruke 2009 som referanse år for klimamål som angår Altasamfunnet fremover. Klimaregnskapet hjelper oss å identifisere de områder der vi har størst utslipp og dermed mulighet for å finne gode tiltak. Noen av disse nevnes under, har du forslag flere tema vi bør undersøke?

Figur 2 Utslipp fra altasamfunnet fra 2009 til 2020

Transport

Transport står for en stor del av utslippene i Altasamfunnet. Hvordan kan vi legge til rette for reduserte utslipp i samfunnet og redusere utslippene fra intern aktivitet? Det er helt nødvendig at vi får redusert utslippene i denne kategorien.

Sirkulærøkonomi

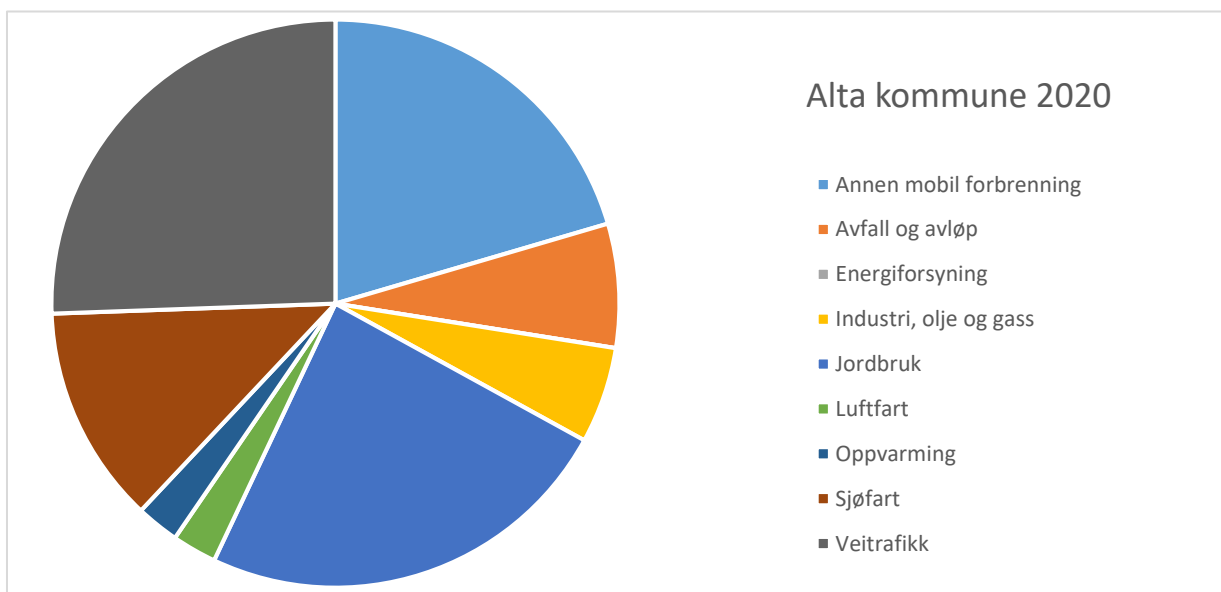
Omlegging til sirkulærøkonomi er viktig for å bli et mer bærekraftig samfunn. Vi må se på hvordan vi kan bli bedre på dette i kommunens interne drift og hvordan Alta samfunnet kan utvikles i sirkulær retning. Her kan kommunen påvirke blant annet som eier av Vefas renovasjon og som en stor forbruker og drifter.

Landbruk

Landbruk er viktig for oss alle, men bidrar også med klimautslipp. Kan landbruket redusere utslipp og samtidig opprettholde produksjonen? Muligheten for økt CO₂ fangst i jord og skog bør også undersøkes?

Bygg og anlegg

Ved å øke kravene til bygg og anleggsbransjen kan vi redusere utslipp og bli bedre stilt i et samfunn der energiprisen er høy. Ved å stille høye krav til miljøstandarder på kommunens bygg og velge lokal energiproduksjon til egne bygg kan kommunen gå foran i denne prosessen.

Figur 3 viser fordelingen av klimagassutslippene fra Altasamfunnet i 2021

Næringsliv

Ett fremtidsrettet næringsliv må være gode på klimatiltak og arbeide for reduserte utslipp. Kommunen bør tilrettelegge og etterspør denne utviklingen. Prosjekt for bærekraftig reiseliv i Alta er et sted der kommunen kan bidra til god utvikling.

Slik blir planarbeidet:

I henhold til kommunens planstrategi skal kommunedeleplan for klima, energi og miljø revideres med oppstart vår 2023. Prosessreglene i pbl. § 11 må følges. Planprogrammet legges ut til offentlig ettersyn med en høringsfrist på minst seks uker, og det samme blir gjort med selve planen når den er klar for det. Planen skal forankres i altasamfunnet, hele kommunens organisasjon, politisk og administrativt. Det vil legges opp til tett dialog med virksomhetene i kommunen.

Den nye kommunedelplanen:

Etter at kommunen vedtok målene i dagens plan er fokus på klimautfordringen blitt sterkere. Gjennom internasjonale avtaler har Norge forpliktet seg til målsetninger med enda kraftigere utslippsreduksjon. Kommunene gis en viktig rolle i arbeidet med å få gjennomført kuttene. Vi må derfor vurdere en skjerping av målene våre mot det nivået som Norge har bestemt at vi skal bidra med internasjonalt.

Lokalt vil det kreve intensivering av innsatsen slik at klimaarbeidet fremover med utgangspunkt i den nye planen integreres i hele kommunes organisasjon. Bare dersom klimautfordringen blir hensyntatt i alle beslutninger og prioriteringer vil vi ha mulighet til utslippsreduksjon tilsvarende det staten legger opp til.

Rådmannens ledergruppe skal være styringsgruppe og har da et viktig ansvar for å sette planen på agendaen i hele kommunens organisasjon og i altasamfunnet.

Medvirkning og organisering

Utformingen av framtidens Alta er et felles ansvar selv om det er kommunestyret som formelt eier kommunens planer. Klimaendringene er en av vår tids største utfordringer, skal vi nå målene om utslippsreduksjon må alle bidra. Derfor må innbyggere, bedrifter, organisasjoner og tjenesteytere få anledning til å delta slik at de kan påvirke beslutningsprosessen. Det er dette som kalles medvirkning, og det er også lovpålagt. Medvirkning er merdemokrati – den skal ikke erstatte det politiske systemet, den skal heller ikke gå foran, men den skal bidra ovenfor beslutningstakerne slik at de får innspill til å fatte vedtak som har en best mulig lokal forankring.

Gode innspill til planleggingen kan bidra til å få frem ulike syn og interesser som ellers ikke ville kommet fram. Medvirkning kan fremme kreativitet og engasjement, og være en arena for demokratisk deltakelse i lokalsamfunn. Samtidig er medvirkning ressurskrevende, både i forhold til organisering og oppfølging. Muligheten for å påvirke planarbeidet er størst i begynnelsen, men engasjementet er vanligvis størst når planen er på sitt mest konkrete, altså når det nærmer seg vedtak.

Når planprogrammet er vedtatt og selve planen skal utarbeides, blir det lagt opp til flere måter å delta på, b.la. gjennom:

- Informasjons- og dialogmøte med publikum, organisasjoner, næringslivet og andre aktører med særlig interesse og som vil kunne bli berørt av planen
- Eget opplegg for dialog med barn og unge, blant annet via skoler/barnehager og via ungdomsrådet

- Elektronisk kommunikasjon gjennom nettsteder, sosiale medier o.a.
- Deltakelse i planforum og plannettverk

Ved behov skal det organiseres egne møter med aktuelle parter eller spesielle grupper som kan bli særlig berørt av planforslaget.

Alle dokumenter skal utformes med et folkelig og klart språk forståelig for alle, slik at det er lettere å sette seg inn i planen.

Vurdering av alternativer og behov for utredning.

Klimaregnskap for kommunens interne drift og Alta samfunnet gir tall for å vurdere effekten av tidligere tiltak. Det pågår også forvaltningsrevisjon av kommunens klima arbeid. Vi forventer at denne gir nyttige innspill til videre prosess. Ytterligere behov for utredning kan komme underveis og vil bli gjort nå behovet oppdages.

Hvilke innspill ønsker vi nå?

Vi ønsker nå innspill og synspunkter til planarbeidet som skal gjennomføres - da først og fremst:

- innspill og synspunkter på tiltak og mål for kommunens klimaarbeid
- på aktuelle tema og problemstillinger som bør vurderes i arbeidet med å revidere energi- og klimaplanen.
- til hvordan vi ønsker å gjennomføre medvirkning i arbeidet med den nye energi- og klimaplanen.

Tidsplan

Tidsplan for arbeidet fremkommer i tabellen under. Frist for innspill til planprogrammet er 6 uker etter kunngjøring av vedtak.

Framdriftsplan for planprogram og kommunedelplan	2023												2024			
	Jan	Feb	Mars	Apr	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mars	Apr
Planprogram																
Vedtak om offentlig høring av planprogram																
Offentlig ettersyn og varsel om oppstart planarbeid																
Behandling av innspill																
Politisk behandling og vedtak- planprogram																
Kunngjøring av planprogram																
Klima-, energi og miljøplan																
Kunnskapsinnhenting																
Medvirkning																
Vedtak om offentlig ettersyn/høring av planforslag																
Offentlig ettersyn/høring av planforslag																
Behandling av uttalelser																
Vedtak av plan																
Kunngjøring av klima-, energi og miljøplan																